

Broj: 01-3449/2

21. novembar 2019.

**INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA NA REALIZACIJI REGIONALNOG PROJEKTA ZA
USPOSTAVLJANJE
MEĐUNARODNOG INSTITUTA ZA ODRŽIVE TEHNOLOGIJE
NA PROSTORU JUGOISTOČNE EVROPE (SEEIIST) –
„HADRONSKA KANCER TERAPIJA I ISTRAŽIVANJE U OBLASTI BIOMEDICINE
POMOĆU PROTONA I TEŽIH JONA”**

***Mapa puta za uspostavljanje Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru
Jugoistočne Evrope (SEEIIST projekat: <http://seeiist.eu>)***

SEEIIST projekat koji je iniciran polovinom 2017. godine postao je vjerovatno najozbiljniji regionalni razvojni projekat, ne samo u oblastima nauke i zdravlja, već i sa potencijalom da dodatno poveća konkurentnost regiona putem razvoja komplementarnih tehnologija, posebno u oblasti digitalizacije i zelene infrastrukture.

Politički napredak:

- **Deklaracija o razumijevanju** potpisana u oktobru 2017. godine u CERN-u, Ženevi od strane ministara nadležnih za nauku iz osam zemalja Regiona. Dodatne dvije zemlje uzele su status posmatrača.
- Uspostavljen je **Upravni odbor SEEIIST** kojim predsjedava ministarka nauke Crne Gore, dr Sanja Damjanović. Do sada je održano šest sastanaka Upravnog odbora (UO), i to u: Sofiji, Tirani, Skoplju, IAEA-Beču, Sarajevu i Budvi. Na posljednjem sastanku UO koji je održan 19. septembra 2019. godine u Budvi, mandat ministarke nauke u svojstvu predsjedavajuće UO produžen je za još dvije godine, odnosno do januara 2022. godine.
- **Memorandum o saradnji** potpisan od strane šest premijera regiona 5. jula 2019. godine na Samitu Berlinskog procesa u Poznanju, Poljskoj.
- **Generalni direktorat za nauku i inovacije Evropske komisije (DG RTD) Evropske komisije** jasno je podržao SEEIIST projekat kao jedan od najljepših primjera naučne diplomatije i opredjelio prva finansijska sredstva u iznosu od 1 milion eura za početak druge faze projekta.
- Renomirane institucije, **CERN u Ženevi** i **GSI u Darmštadt** su jasno pružili podršku SEEIIST projektu u cilju pripreme tehničke specifikacije. SEEIIST projekat je sada inkubiran u ovim institucijama.

- Zvanična politička podrška IAEA potvrđena u novembru 2019. godine za finansiranje izgradnje kapaciteta – prvih pola miliona zvanično odobreni.
- Federalno ministarstvo vanjskih poslova Švajcarske spremno da pruži političku podršku za aspekte koje se tiču naučne diplomatije.

Naučno-tehnološki napredak i finansijski aspekt:

Svi razvojni infrastrukturni projekti imaju jasno definisane faze i svaka faza zahtijeva utvđene vremenske okvire: Prva faza - Koncept projekta; Druga faza – Studija dizajna; Treća faza – Priprema za konstrukciju; Četvrta faza – Konstrukcija; i Poslednja faza – Puštanje u rad.

Prva faza završena – Koncept projekta je realizovan. Najveći tehnološki i medicinski eksperti iz Evrope pripremili ovaj dokument od oko 100 stranica na volonterskoj osnovi. Koncept projekta je odnedavno dostupan i kao posebna publikacija – CERN Yellow Report: <https://cds.cern.ch/record/2688922/files/88-73-PB.pdf>; <http://dx.doi.org/10.23731/CYRM-2019-005>

Druga faza u toku - Zahvaljujući prvoj finansijskoj podršci Evropske komisije u visini od **miliona eura** započeta je druga faza - Studija dizajna koja će trajati oko 3-4 godine (2019-2022/23). Projektna grupa kojom rukovode eksperti je formirana. Radne grupe su smještene u CERNu (za izradu tehničke specifikacije naprednijeg medicinskog akceleratora), u GSI-u (za pripremu kliničkih/pred-kliničkih i istraživačkih aspekata) i u Sloveniji (za pripremu Biznis plana, pravnih aspekata i konstituisanje instituta).

Za realizaciju ove faze potrebna su dodatna **3 miliona eura** za koja smo podnijeli projektnu prijavu kroz konkurentni EU Okvirni program za istraživanja i inovacije „Horizont 2020“. Rok za podnošenje prijava bio je 12. novembar 2019. godine. U pitanju je dokument od 100 stranica. Uspjeli smo da pripremimo zaista konkurentan projekat **HITRI** (Heavy Ion Therapy Research Infrastructure) i nadamo se da će upravo HITRI biti jedan od 10 prvorangiranih projekata koji će biti finansirani. Osamnaest (18) evropskih institucija je podržalo SEEIIST kroz ovaj projekat, a među njima su sve postojeće evropske hadronske kancer terapije, a svakako i CERN i GSI. Na ovoj pripremi se ozbiljno radilo 5 mjeseci. Ukoliko ova prijava bude izabrana od strane Evropske komisije, 18 evropskih institucija će uložiti i **dodatnih 3 miliona eura**. Rezultati će biti poznati u avgustu 2020. godine. **Sve ovo govori da je SEEIIST projekat u sigurnim naučnim rukama i da je za njegov uspjeh potrebno istrajati sa političkom podrškom.**

SEEIIST Asocijacija u skladu sa švajcarskim zakonom – Vrlo važan korak za SEEIIST u 2019. godini bio je i uspostavljanje SEEIIST Asocijacije kao pravnog lica – neprofitnog privatnog lica, a u skladu sa švajcarskim zakonom. Na uspostavljanju Asocijacije se radilo od marta do avgusta 2019. godine. SEEIIST Asocijacija sa sjedištem u Ženevi počela je sa radom 8. avgusta 2019. godine.

SEEIIST Kick-off događaj – Nakon SEEIIST Forumu održanog u Trstu koji je ozvaničio prvu fazu SEEIIST projekta, 18. septembra 2019. godine je održan SEEIIST Kick-off događaj koji je imao za cilj da javnosti predstavi napredak projekta koji sada već uveliko ulazi u drugu fazu – Studiju dizajna, biznis plan i konstituisanje instituta.

Pripremljena je i projektna prijava za EU Okvirni program za istraživanja i inovacije H2020, Dio „Marija Sklodovska Kiri Akcije“, Poziv „Inovativne trening mreže“ MSCA-ITN – u visini od **4,6 miliona eura** za jačanje kapaciteta – podršku mladim ljudima.

Pripremljen je Nacrt SEEIIST Međunarodnog ugovora 'Konvencija za uspostavljanje SEEIIST', koji je pripremljen na osnovu 'Konvencije CERN' – a koji će omogućiti dugoročni

pravni status SEEIIST-a. Međutim, u cilju usklađivanja i finalizacije teksta Međunarodnog ugovora SEEIIST-a, potrebna je saradnja i sinergija ministarstava vanjskih poslova u Regionu.

Važne SEEIIST publikacije:

- **Science Business** - koji predstavlja najprestižniji EU online naučni portal: Objavljena dva SEEIIST intervjua 31. oktoba 2019. godine, i to: 1) Osvrt komesara Moedasa na SEEIIST Projekat i 2) Intervju ministarke nauke Damjanović u svojstvu predsjedavajuće SEEIIST Upravnim odborom na temu projekta.
- **CERN Courier** – Članak o projektu nakon SEEIIST Kick-off događaja u Budvi.
- **EurophysicsNews** - SEEIIST članak u prestižnom časopisu Evropskog društva fizičara (EPS).
- **Nature** - SEEIIST članak u pripremi.
- **ENLIGHT HIGHLIGHT** – tri SEEIIST članka već objavljena, dok je četvrti u pripremi.

Sve aktivnosti koje su planirane za jul-decembar 2019. godine, a koje obuhvataju izvještajni period ovog dokumenta, u potpunosti su realizovane:

- Potpisivanje Memoranduma na nivou premijera
- Priprema projektne aplikacije za dodatnih 3 miliona eura kroz poseban i konkurentan EU H2020 projekat
- Organizacija SEEIIST Kick-off događaja koji je ozvanicio progres i ulazak SEEIIST projekta u drugu fazu – Studiju dizajna. Upravo je premijer Crne Gore otvorio ovaj događaj.
- Formiranje SEEIIST Asocijacije po švajcarskom zakonu kao privremena opcija za status pravnog lica
- Pripremljen je nacrt SEEIIST Međunarodnog ugovora, a koji sada zahtijeva uključenje ministarstava vanjskih poslova Regiona

Plan aktivnosti u 2020. godini:

- Izazovan sledeći korak je uključivanje SEEIIST Projekta na 'Jedinstvenu listu evropskih istraživačkih infrastrukturnih projekata', tj. na Mapu puta Evropskog strateškog foruma za istraživačku infrastrukturu (European Strategy Forum for Research Infrastructure – ESFRI) kako bismo imali efikasnu šansu da obezbijedimo fondove iz EU strukturnih, kohezionih i drugih fondova, za investiciju čija je vrijednost od oko 150-200 miliona eura. Krajnji rok je maj 2020. godine što zahtijeva pripremu pred-TDR dokumenta i Biznis plana. Važni preduslovi za uključivanje SEEIIST projekta na ESFRI Mapi puta su: podrška najmanje tri zemalje, garancija za najmanje 25% ukupne investicije i čvrsta podrška država članica EU.
- Izbor lokacije SEEIIST instituta je presudan i mora biti poznat do kraja 2020. godine ili najkasnije do 2021. godine. Već je pokrenut proces formiranja komisije čiji će članovi biti eksterni eksperti, a koji će pripremiti izvještaj u kojem će biti definisani tehnički uslovi i potrebe da bi zemlja zainteresovana za lokaciju mogla da se kandiduje.

- Kontinuirano jačanje regionalne podrške je ključno – aktivna podrška ministarstava nauke, ministarstava zdravlja, ministarstava vanjskih poslova i posebno premijera zemalja regiona je ključna. Politička podrška regiona je najznačajnija za uspjeh ovog projekta.

Sažetak plana aktivnosti 2020-2028. godine:

Jačanje kapaciteta: kontinuirano (kroz IAEA, IPA, COST, Horizont 2020, donacije i dr.)

2020-2022: Finalizacija Studije dizajna – Technical Design Report (TDR), Biznis plan, Izbor lokacije

2022-2023: Izrada tehničke dokumentacije za glavnu zgradu, priprema tehničkih djelova

Kraj 2023: Potpisivanje Međunarodnog ugovora o uspostavljanju SEEIIST-a

2023-2028: Izgradnja Instituta

2028: Puštanje u rad Instituta

U nastavku je prikazan sažetak vremenskog okvira razvoja SEEIIST projekta:

